

Bát Nhã Là Mật Công Ấn Thiển

Tác Giả: Thiển s Thích Nhät Hänh
Thứ Hai, 25 Tháng 1 Năm 2010 23:53

Đäng đi tìm cái anh mußn thßy. Vì c làm đó vô ích. Không đi tìm, nhäng cho phép cái thßy đä n,

cái thßy y sß gßi phóng đßc cho anh.- nhät hänh -

Bát Nhã đây là **Tu Viện Bát Nhã** ở Bồ đề Lßc, là **Tăng thân Bát Nhã** đang gặp khó khăn và đang là mật mßi bản khoán cho chính quyßn, là

Pháp môn

cßa Phật giáo Việt Nam trong những thập niên đäu cßa thßk thß hßm mßt. Công án là mật vßn nßn cßn phßi gißi quyßt bßng

nißm, đänh và tu

chß không thß chß bßng trí năng cßa ta. Nếu chßa gißi quyßt đäc thì mình chßa có hßng đi, chßa có an lạc và hạnh phúc. Công án này có thß đäc tham cßu chung, những cũng có thß đäc tham cßu riêng. Công án là mật mũi tên cßm vào thân thß ta, chßa rút đäc mũi tên ra thì chßa có an lạc. Mũi tên này không phßi tß bên ngoài bay tßi. Nó không phßi là mật tại nßn mà là mật cß hßi đß ta quán chißu và vßt thoát đäc những bản khoán trßn trß cßa ta lâu nay vß ý nghĩa cußc đßi, vß tßng lai đßt nßc, vß hạnh phúc chân thßt cßa ta.

Vua Trần Thái Tông ngày xưa đã từng tu Thiển, đã từng tham khảo công án và vua cũng đã đßa ra bản mßi công án Thiển với các bài Niêm, Tßng và Kß đß mßi các bản tu cùng tham khảo tßi chùa Chân Giáo. Những công án này còn đäc ghi lßi trong sách **Khóa Hß Lßc** do vua sáng tác. Tuß Trung Thßng Sĩ Trần Tung, anh ruột cßa tßng Trần Hưng Đạo, cũng đã từng tham khảo công án, và cũng đã đßa mßi ba công án, những công án này cũng còn đäc ghi lßi

Tu

Trung Thßng Sĩ Ngß Lßc

Bát Nhã Là Mọt Công Án Thiệt

Tác Giả: Thiệt s& Thích Nh&t H&nh
Thứ Hai, 25 Tháng 1 Năm 2010 23:53

Sách **Bích Nham Luận** do thiệt s& Viên Ng& biên soạn vào thế kỷ m& i hai có cỡ th&y 100 công án thiệt và nh&ng l&i Thủy th&, Bình x&ng và Tr&ng ng&, là m&t tác phẩm c& đi&n đ&c s& đ&ng trong nhi&u trăm năm & ch&n thiệt môn.

Trong s& các công án ph& thông nh&t có các công án “Cây tùng tr&ng s&n”, “Cái t&t c& đi về cái m&t, cái m&t đi về đâu?”, “Con chó có Ph&t tính không?” và “Ai đang niệm Ph&t?”. Công án hào hùng nh&t mà Tu& Trung Th&ng Sĩ đ&a ra là “ T&t c& đ&u vô th&ng, đ&u là pháp sinh đi&t. Cái gì sinh đi&t?”

Công án không th& đ&c gi&i quy&t b&ng lý luận, b&ng biện ch&ng pháp, dù là biện ch&ng pháp duy tâm hay duy vật, mà ph&i đ&c gi&i quy&t b&ng niệm l&c và đ&nh l&c, nghĩa là b&ng năng l&ng c&a chánh niệm và chánh đ&nh. Gi&i đ&c công án thì ta th&y kh&e, không còn lo s& th&c m&c gì nữa, là th&y đ&c con đ&ng đi, là đ&t đ&c s& an tâm.

N&u nghĩ rằng con chó có Ph&t tính hay không là m&t vấn đề c&a riêng con chó, hoặc nghĩ đó là m&t vấn đề triết học c&n ph&i gi&i quy&t, thì đó ch&a ph&i là m&t công án. N&u nghĩ rằng cái m&t đi về đâu là m&t vấn đề ch& liên hệ t&i s& vấn hành c&a th& gi&i khách quan bên ngoài thì đó cũng không ph&i là m&t công án. N&u nghĩ rằng Bát Nhã là vấn đề c&a 400 tu sinh đang gặp khó khăn, đang c&n m&t gi&i pháp “h&p tình h&p lý” thì đó cũng không ph&i là m&t công án. Chỉ khi nào th&y rằng Bát Nhã là vấn đề chính c&a bản thân ta, nó có liên hệ tr&c tiếp đ&n h&nh phúc, đau khổ c&a ta, c&a t&ng lai ta và t&ng lai đ&t n&c dân tộc ta, và ch&ng nào ch&a gi&i quy&t đ&c công án Bát Nhã thì ta còn ng& không yên, ăn không yên, làm việc không yên, thì lúc &y Bát Nhã mới th&c s& là m&t công án. **Niệm** có nghĩa là nh& t&ng, là canh cánh bên lòng, là nâng công án lên t&ng giây t&ng phút trong đ&i s&ng hàng ngày c&a mình đ& quán chi&u, không phút giây nào xao lãng.

Niệm ph&i liên tục không đ&c gián đoạn. Khi ăn cơm, khi mặc áo, khi đi u đi n hoặc đi t&n, khi uống trà, khi tắm gội, hành gi& ph&i đ&a công án lên đ& mà quán chi&u. Công án có khi còn gi&i là tho&i đ&u. Ph&t là ai mà ta ph&i niệm, và ng&ng & đang niệm Ph&t, ng&ng & y là ai? Ta là ai? Ph&i tìm cho ra. Ch&a tìm ra là ch&a vô vật, ch&a ch&ng ng&, ch&a thông suốt.

***

Nh&ng việc xuất gia trong Tăng thân Bát Nhã ch&c h&n là nh&ng ng&ng & có c& h&i nâng công án Bát Nhã lên c&u xét nhi&u nh&t trong đ&i s&ng hàng ngày. Ngày nào h& cũng ng&i thiệt nhi&u l&n, đi thiệt hành nhi&u l&n, và trong khi n&u c&m, gi&t áo, l&t rau, quét t&c, v.v., lúc nào h& cũng có c& h&i tham c&u vào công án Bát Nhã. H& có niệm và h& có đ&nh đ& dàng h&n, vì đó là vấn đề s&ng ch&t, vấn đề lý t&ng, vấn đề t&ng lai c&a h&. Và có ng&ng & đã quán chi&u thành công, vì v&y & trong m&t tình tr&ng b& đàn áp và kh&ng b& th&ng xuyên nh& th& mà có nh&ng ng&ng & trong s& h& vấn c&ng & đ&n đ&c, vấn t&ng nh& hoa, vấn ch& tác đ&c bình an và tình th&ng, vấn không b& lo l&ng s& hãi và h&n thù l&i kéo; trong khi đó thì nh&ng việc khác còn mang n&ng ch&n th&ng và nh&ng th&ng kh& gây nên trong nh&ng ngày Bát Nhã và Ph&ng c Hu& b& đánh phá. M&t s& cô đã làm đ&c bài ki&n gi&i đ& trình lên th&y c&a mình. Cô viết: “Bát Nhã

Bát Nhã Là Mọt Công Ân Thi Nhân

Tác Giả: Thi nhân s Thích Nh&t H&nh
Thứ Hai, 25 Tháng 1 Năm 2010 23:53

---

ngày xưa, nay đã thành mọt, rồi xu&ng mọt đ&t, n&y h&t B& đ&.” S& cô này ch& kho&ng 18 tu&i, và m&i tu ch&a đ&y hai năm, nh&ng đã quán chi&u thành công.

T&i sao mình ch& mu&n tu thôi mà ng&oi ta không cho mình tu? T&i sao các b&c tôn túc mu&n che ch& b&o lãnh cho mình tu mà nhà n&oi c&i không cho b&o lãnh? Mình có bi&t chính tr& là cái gì đâu và ch&ng tha thi&t gì t&i chuy&n chính tr&, t&i sao ng&oi ta c& nói là mình làm chính tr& và t&i sao c& nói Bát Nhã là mọt m&i đe đ&a cho an ninh qu&c gia? T&i sao ph&i gi&i tán cho đ&oi c& Bát Nhã dù ph&i áp đ&ng nh&ng bi&n pháp nh& thuê côn đ&, vu kh&ng, l&a g&t, đánh đ&p, đe đ&a? T&i sao h& là nh&ng ng&oi đáng b&c cha chú mình mà h& n& làm nh& th& đ&i v&i mình? N&u nhà n&oi c& không cho mình tu chung nh& mọt Tăng thân n&a mà b&t mình ph&i m&i ng&oi đi mọt ng& thì làm sao trong t&ng lai mình có th& có l&i mọt Tăng thân? T&i sao & các n&oi khác ng&oi ta có t& do đ& th&c t&p pháp môn, còn & đây thì không? Nh&ng câu h&i nh& th& đ&n đ&p đi t&i. Ng&oi thi&n, đi thi&n hành, nghe pháp tho&i, th&c t&p chánh ni&m trong khi n&u c&m, làm v&oi n, ch&p tác, ng&oi hành gi& nuôi ni&m l&c và đ&nh l&c. Ni&m và đ&nh l&c &y nh& s&c nóng c&a l&a làm tan r& t&t c& nh&ng đ&u h&i, nh&ng v&n n&n. Bát Nhã ngày xưa là h&nh phúc. Mình đã đ&oi c& s&ng r&t th&t v&i chính mình, v&i cách s&ng mà mình mu&n s&ng. Mình có th& nói ra nh&ng c&m nghĩ c&a mình cho các anh ch& em đ&ng tu mà không e ng&i s& s&t. Mình đã tìm ra đ&oi c& tình huynh đ&. Mình có c& h&i đem tu&i tr& c&a mình đ& giúp đ&i. Đó là h&nh phúc l&n nh&t. Bát Nhã trong nh&ng ngày qua cũng đã t&ng là mọt c&n ác m&ng, nh&ng ta đã có c& duyên tìm th&y ta rồi, ta đã tìm đ&oi c& con đ&oi ng&oi, thì dù có Bát Nhã hay không có Bát Nhã ta v&n không c&n lo s&. Bát Nhã đã tr& thành mọt c&n m&a, đã m&a xu&ng làm cho h&t gi&ng kim c&oi ng& n&y m&m trong ta. Ngày mai dù không có Bát Nhã, dù b& đ&oi ra kh&i Ph&oi c& Hu&, nh&ng h&t gi&ng B& đ& trong ta v&n không bao gi& m&t. Th&y đã đ&y m&i đ&a con th&y ph&i tr& thành mọt Bát Nhã, mọt Ph&oi ng& B&i. Mình là s& ti&p n&i c&a th&y, ch&c ch&n mình s& t&o đ&ng đ&oi c& trong t&ng lai nh&ng Bát Nhã m&i, nh&ng Ph&oi ng& B&i m&i. Đã có h&t gi&ng r&i, đã có đ&oi ng&oi đi r&i, mình không còn lo s& cho t&ng lai, t&ng lai c&a mình và c&a đ&t n&oi c&. Nh&ng ng&oi c&m c&n mình tu h&c hôm nay, ngày mai mình s& có c& h&i đ& cho h&. H& ch&a có cái th&y bây gi&, nh&ng sau này h& s& có

cái th&y

&y. Mọt s& trong nh&ng ng&oi đã t&ng đàn áp, đã t&ng làm kh& mình, bây gi& cũng đã hé th&y đ&oi c& s& th&t rồi. Thành ki&n và tri giác sai l&m nh& b&c t&ng Bá Linh đang r& ra t& t& và s& s&p đ&. Mình không lo ng&i, không tuy&t v&ng. Mình có th& c&oi vang nh& n&ng s&m.

***

Bát Nhã Là Mọt Công An Thiến

Tác Giả: Thiến s Thích Nh&t H&nh
Thứ Hai, 25 Tháng 1 Năm 2010 23:53

Mình là mọt v& đ&i úy công an. Ban đ&u mình tin r&ng n&u c&p trên đã có chính sách gi&i tán Bát Nhã thì ch&c ch&n là ch& tr&ng này phù h&p v&i nhu c&u an ninh c&a đ&t n&oc. Mình có niềm tin n&i lãnh đ&o. Nh&ng trong quá trình th&c hi&n chính sách, mình đã khám phá ra nhi&u vi&c đau lòng. Bát Nhã đã tr& thành công án c&a đ&i mình. Mình m&t ăn, m&t ng&. Gi&a đêm mình th&c đ&y. Mình t& h&i nhóm ng&oi này đã làm gì đ& mình ph&i nhìn h& nh& là nh&ng ph&n t& ph&n đ&ng, có h&i cho an ninh. H& có v& r&t bình an; chính mình m&i không có đ& bình an trong lòng. Không có bình an trong lòng, mình làm sao gi& gìn và thi&t l&p đ&oc s& bình an trong xã h&i? Trên ph&ng di&n lu&t pháp, h& không có t&i tình gì c&. S& th&c là mình đã đ&ng v& phía nh&ng ng&oi mu&n chi&m h&u tài s&n c&a h&, bu&c h& ph&i r&i n&i mà h& đã c& trú trong nhi&u năm, n&i mà c& s& đã do chính h& góp ph&n t&o đ&ng. Mình đã làm đ& m&i cách đ& cho h& đi, nh&ng h& đã nh&t đ&nh không ch&u đi. H& có v& th&ng yêu nhau, đoàn k&t v&i nhau. H& s&ng m&t đ&i s&ng lành m&nh. Tuy h& tr& tu&i, nh&ng không ai r&i vào vòng ma túy, hút xách, đ& đ& m. H& s&ng đ&n gi&n, ăn chay, ng&i thi&n, nghe kinh, pháp đ&am, hoàn toàn b&t b&o đ&ng. H& không có v& gì là nguy hi&m. H& không h& có m&t l&i nói ho&c hành đ&ng nào ch&ng b&ng nhà n&oc. Mình không th& nói là h& ph&n đ&ng, là h& làm chính tr& đ&oc. V&y mà cu&i cùng mình ph&i nói h& là ph&n đ&ng, là làm chính tr&. Mình đã tìm m&i cách đ& cho h& b& đi: đ& đ&, đ&a n&t, cúp đ&i n&oc, ki&m soát h& kh&u m&i ngày, và trong su&t nhi&u tháng lúc nào cũng t&i chùa vào ban đêm đ& sách nhi&u h&, đ& h& n&n lòng. H& đã không trách móc, h& l&i còn m&i mình ng&i l&i, hát cho mình nghe và đòi ch&p &nh v&i mình n&a. Cu&i cùng mình ph&i thuê côn đ& t&i đ& phá ph&ch, đ& đánh đ&p, đ& bu&c h& ra đi. Và mình cũng ph&i m&c th&ng ph&c đ&n đ& ch& huy, đ& ch& cho ng&oi mình thuê bi&t ai là nh&ng ng&oi đ&n đ&u đ& mà thanh toán. H& không ch&ng tr&. Vũ khí c&a h& ch& là niềm Ph&t, ng&i thi&n, và n&m l&y tay nhau, đ& mình không th& g& h& ra t&ng ng&oi mà t&ng lên xe đ&oc. Có c& m&t v& thi&u t&ng t& trung &ng vào đ& ch& huy tr&n đánh. T&i sao ph&i huy đ&ng m&t l&c l&ng hùng h&u nh& th&, t& trung &ng đ&n đ&a ph&ng, đ& đánh đ&p m&t nhóm ng&oi tay không hi&n lành nh& th&?

T&i sao h&n m&t năm tr&i mà không đ&p đ&oc h&? H& có gì đ& ph&i bám víu vào cái chùa này? Ch& có ngày hai b&a c&m chay, ch& có ngày ba bu&i ng&i thi&n, m&t bu&i pháp tho&i, m&t bu&i thi&n hành? T&i sao đông nh& th&, tr& nh& th& mà h& s&ng chung v&i nhau an lành đ&oc nh& th&? Trong b&n h& có nh&ng đ&a t&t nghi&p đ&i h&c, con c&a cán b& c&p cao, có vi&c làm, có l&ng cao, nh&ng đã b& t&t c& đ& đ&n s&ng đ&i đ&m b&c tu hành. Ph&i có m&t cái gì hay ho l&m m&i h&p đ&n đ&oc h& nh& th& ch&? Đâu có th& nói là ch& vì h& nghe l&i đ&ng m&t c&a m&t ng&oi nào đó s&ng & n&oc ngoài, đ& ch&ng l&i nhà n&oc ta? B&i vì l&nh trên đã đ&a ra, mình ph&i th&a hành thôi, nh&ng mình r&t h& th&n v&i l&ng tâm mình. Tr&oc kia, mình đã nghĩ là nh&ng th& đ&n &y ch& đ& s& đ&ng t&m th&i vì n&oc vì dân, vì s& nghi&p đ&i đoàn k&t. Nh&ng bây gi& mình đã th&y nh&ng th& đ&n &y là gian trá, là th&p hèn, là trái v&i l&ng tâm con ng&oi. Mình b&t bu&c ph&i gi& nh&ng c&m nghĩ này cho riêng mình. Mình không dám nói c&m nghĩ &y ra dù v&i nh&ng ng&oi trong cùng đ&n v&, hu&ng h& là nói v&i c&p trên. Mình đi t&i cũng không đ&oc, mà tìm cách thoát kh&i gu&ng máy cũng không xong. Ph&i làm th& nào đây đ& mình có th& s&ng th&t đ&oc v&i chính mình?

***

Mình thuở c hàng giáo phẩm của Giáo Hội. Bát Nhã đã trở thành mọt trăn trở lớn. Nhưng người tu ở đây, mình biết là họ có tu thật. Ai đã từng ngẫm nghĩ và tiếp xúc với họ để hiểu họ như thế. Nhưng người sao mình biết họ không che giấu cho họ? Tại sao mình phải sống và hành xử như mọt nhân viên của chính quyền? Tách rời chính trị khỏi tôn giáo, giáo mục này để bao bọc mọi thế hệ hiện tại? Trong thời Thế dân, trong thời ông Diêm và ông Thiệu, tuy hành động có khó khăn thật đấy, nhưng người tu cũng không bị kiểm soát gắt gao quá đáng như trong hiện tại. Người ta chỉ muốn có mọt đạo Phật của tín đồ, của thế cúng, người ta không muốn có mọt đạo Phật có khả năng lãnh đạo tinh thần và văn hóa đạo đức cho quần chúng dân. Mọt đạo Phật thật sự có uy quyền lãnh đạo tinh thần, người ta rất sợ. Người ta chỉ chấp nhận đạo đức mọt thế của Giáo Hội mà người ta có thể kiểm soát được, sai số được. Ngày xưa đức Thế Tôn cũng đã không chịu khuất phục trước b&o quy, kẻ b&o quy của vua A Xá Thế. Trong thời Pháp thuộc, trong thời ông Diêm, ông K& và ông Thiệu, các bậc cha anh của mình cũng đã tranh đấu. Tại sao bây giờ mình không tiếp nối đức công hạnh ấy, tại sao mình phải chấp nhận vai trò làm công cụ cho mọt đạo đức chính trị không muốn cho phép mình vươn lên d&y trên con đường lý tưởng, thế hệ hiện tại hoài bão cao của các bậc đức tâm?

Ban để mình nghĩ rằng bỏ thân theo nhà n&c thì còn có thể làm được mọt ít “Phật sự”, còn nếu chấp nhận nhà n&c thì hoàn toàn là sẽ không làm được gì, do đó mình đã phải nhận nhận chịu đựng mọt chế trách của các bậc đức giáo lý đi vào gu&ng máy. Nhưng sau đó mình lại thấy rõ ràng rằng chính những các vị ngoài Giáo Hội có can đảm nói lên tiếng nói phản kháng cho nên người ta mới để cho mình làm được mọt ít công việc Phật sự. Mình sợ trở lại như thế nào với lịch sử? Ý nguyện của mình là việc d&y mọt nền Phật giáo sinh để có công năng phục vụ dân tộc và để n&c, không phải là chỉ mọt giáo mục chấp nhận trong gu&ng máy kiểm soát Phật tử.

V& thế người ta kia bắt buộc không cho phép được tiếp tục b&o lãnh cho các tăng sinh tiếp tục tu học tại chùa, không được sự kháng cự, phải buồn lòng ph&n thù, ph&n b&n, đi ng&c l&i l&i nguyện và sự cam kết long trọng của mình cách đây chỉ có mấy năm. Tại sao người phải chấp nhận. Nhưng vì lý do là ai? Vì lý do có mọt ngoài mình hay có mọt ngay trong thân mình? Mình cũng đang bắt buộc, không dám nói và làm những gì mình nghĩ để có thể b&o hộ cho con em của chính mình. Có phải hoài bão sâu sắc của mình là “Tiếp dẫn hậu lai, báo Phật ân đức”? Vì lý do mà vì c& gì mình đành phải bắt buộc nhìn các bậc tăng, bậc ni con em của mình bắt buộc đàn áp, nhục mạ và chà đạp? Mình sợ nhìn con cháu mình bằng mọt mũi nào? Chân đi n&c của mình là gì? Mình là ai?

Mình là huynh đệ với nhau, cùng là đức của đức Thế Tôn, nhưng có phải vì công phu thế tiếp xây dựng tình huynh đệ của mình chấp nhận việc chấp nhận, cho nên mình phải nhường người ta chia rẽ và kết quả là mình đã gi&n hận nhau, trách móc nhau? Theo nguyên lý thế hệ của Phật d&y thì đáng lý dù theo Giáo Hội này hay Giáo Hội kia, mình cũng vẫn là anh em của nhau, bên nào làm việc bên lý mà không cần phải chấp nhận đ&i nhau và xem nhau như thù địch. Đó phải chăng là vì sự thế tiếp của mình còn yếu kém? Đó phải chăng là vì đạo đức của mình chấp nhận cao cấp? Nhưng mình đã học đức bài học: nếu ngay từ bây giờ mình biết nhìn nhận nhau, hòa giải với nhau thì mình vẫn có thể vượt d&y tình huynh đệ ngày xưa, gây niềm tin cho quần

Bát Nhã Là Mật Công Ấn Thiển

Tác Giả: Thiển s Thích Nh&t H&nh
Thứ Hai, 25 Tháng 1 Năm 2010 23:53

---

dân và làm g&ng cho b&n chúng. Dù có tr&nh&ng v&n còn k&p th&i. Ch& c&n m&t giây phút giác ng& là tình tr&ng đ&o pháp s& thay đ&i. Hình nh& Bát Nhã ngày nay đã h&c đ&c bài h&c &y: nh&ng v& xu&t gia tu h&c & đây, s& l&ng có c& đ&n 400 v&, nh&ng khi b& đánh đu&i h& đã không bao gi& t& v& thù h&n v& th&ng t&a đã t&ng c&u mang h& trong bao nhiêu năm. H& bi&t r&ng v& th&ng t&a &y vì ch&u áp l&c r&t n&ng nên đã b& b&t bu&c ph&i m&i h& ra kh&i chùa. Mình b& đ&n vào phía ph&i ph&n b&i huynh đ& mình, đó là vì pháp l&c c&a mình ch&a t&i m&c cao c&ng. Mình ph&i quy&t tâm h& th& công phu th& nào đ& đ&t cho đ&c m&c đ&o l&c &y? Có hi&u m&i có th&ng. Mà đã th&ng thì s& không còn xem nhau nh& là thù ngh&ch. Xem nhau nh& là thù ngh&ch t&c là còn làm n&n nhân cho nh&ng âm m&u chia r&.

Ng&&i Ph&t t& Vi&t Nam, t& hai ngàn năm nay, th&i nào cũng thu&n kính tôn ng&&ng Tam B&o, m&t lòng quy ng&&ng Ph&t, Pháp và Tăng. V&y mà bây gi& có nh&ng nhóm ng&&i đ&c thuê m&&n, mang gu&c dép đi vào Ph&t đ&n giảng bi&u ng&, ch&i b&i, ném phân th&i vào ch& v& tôn t&c, đ&p phá chùa, hành hung, đánh đu&i các th&y và các s& cô ra kh&i chùa. Các viên ch&c chính quy&n đã thuê m&&n h&, nói h& là Ph&t t&. Đó là m&t hành đ&ng vu cáo Ph&t giáo, bôi b&n l&ch s&. Hành đ&ng này làm cho mình mu&n nôn m&a, nh&ng t&i sao mình không dám nói lên? Giáo h&i Ph&t giáo có kh& năng minh oan cho ng&&i Ph&t t& khi ng&&i Ph&t t& b& bôi x&u và b& vu oan giá h&a không?

Bát Nhã không ph&i là m&t v&n đ& mà ban Th&ng Tr&c Giáo H&i ph&i gi&i quy&t cho xong. Bát Nhã là m&t công án, m&t v&n n&n c&a đ&i mình. Mình s& ph&i gi&i quy&t nh& th& nào đ& đ&ng h& th&n v&i ch& v& t& s&, v&i nh&ng b&c ti&n b&i? T&i sao mình không nói đ&c c&m nghĩ chân thành c&a mình v&i các v& đ&ng li&u trong gu&ng máy Giáo H&i? T&i sao mình không đ&c phép th&c t&p phép Ki&n hòa đ&ng gi&i, mà ph&i che đ&u t& t&ng và c&m nghĩ c&a mình?